

Overzicht stappenplannen

Interview met Danny Plass

SAXION

Bouwstenen voor ICT-onderzoeksonderwijs delen

Een aantal hogescholen werkt samen aan het ontwikkelen van nieuw leermateriaal voor onderzoeksonderwijs in het ICT. Een kerngroep van vier HBO's ontwikkelde een kwaliteitsmodel en een template voor het maken van zogenaamde 'bouwstenen'. Bredere ingebruikname van het model staat voor volgend jaar op de agenda.

Het onderzoeksonderwijs van de ICT-opleiding van Saxion moest op de schop. Het bestaande onderzoeksonderwijs was te weinig geïntegreerd met het vak, waardoor studenten niet genoeg nut en noodzaak inzagen van het doen van onderzoek. De nieuwe aanpak is gebaseerd op het HILL-model (High Impact Learning that Lasts). Het onderzoeksonderwijs bestaat voortaan uit bouwstenen - zelfstandige stukjes onderzoeksonderwijs gericht op ICT, ter grootte van een workshop, zodat ze eenvoudig te integreren zijn in bestaande modules of vakken.

Template voor een bouwsteen

Met de nieuwe aanpak wekte Saxion landelijk interesse. Op een conferentie voor ICT-onderwijs in februari 2018 riep de hogeschool op tot landelijke samenwerking voor de ontwikkeling van onderzoeksonderwijs. Via de [HBO-i stichting](#), het samenwerkingsverband van ict-opleidingen in het hoger beroepsonderwijs in Nederland, werd voor dit doel een kerngroep opgericht. In de kerngroep zitten vakexperts op het gebied van onderzoeksonderwijs, afkomstig van Saxion, de Haagse Hogeschool, de HAN en Fontys. Robert Schuwer, expert op het gebied van open leermaterialen, is als adviseur verbonden aan de kerngroep. Een zeer welkome aanvulling, vindt projectleider Danny Plass van Saxion. "Zijn kennis en ervaring zijn goud waard. Voor de rest van de groep is dit open onderwijsgebeuren allemaal nieuw gebied."

De eerste stap was het zoeken naar een platform voor het delen van ontwikkeld leermateriaal. Wikiwijs bleek te voldoen aan de eisen die de kerngroep stelde. Plass vertelt: "Binnen Saxion hadden we al een

aantal bouwstenen ontwikkeld. Dat werd het uitgangspunt voor nieuw materiaal." Wikiwijs biedt de mogelijkheid om een template te ontwikkelen voor een wikiwijsarrangement, dat docenten kunnen gebruiken voor nieuw leermateriaal. Saxion maakte een template voor het maken van een bouwsteen voor onderzoeksonderwijs.

"Het meest lastige is het vinden van een balans. Hoe meer eisen we stellen aan het materiaal, hoe beter het wordt. Maar je wil ook voorkomen dat docenten afhaken omdat ze geen zin hebben om al die tweaks aan hun onderwijsmateriaal aan te brengen."

Vooraf veel nieuw materiaal

Omdat veel ICT-opleidingen hun onderzoeksonderwijs willen aanpakken, zal er in het kader van het project vooral veel nieuw materiaal worden ontwikkeld, maar ook mooi bestaand materiaal mag natuurlijk worden gedeeld. Zowel voor bestaand als voor nieuw materiaal moest er een kwaliteitsmodel komen, realiseerden de leden van de kerngroep zich gaandeweg. De maker van bestaand materiaal kan aan de hand van het kwaliteitsmodel onderzoeken in hoeverre het voldoet aan de eisen die aan een bouwsteen worden gesteld en in hoeverre het geschikt is om te delen. Bij het ontwikkelen van nieuw leermateriaal kan een docent zich baseren op het model en op de template.

Brede acceptatie nodig

Om tot een kwaliteitsmodel te komen, voerden de leden van de kerngroep discussies over de eisen waaraan bouwstenen moeten voldoen. "We stellen vrij basale eisen," zegt Plass. "Het materiaal mag bijvoorbeeld geen spelfouten bevatten. Daarnaast zijn er een aantal vakinhoudelijke en didactische punten waarop we materiaal beoordelen. Zo moet het materiaal de voorkennis van de student stimuleren en moet zijn aangegeven bij welke leerdoelen het aansluit."

Ter inspiratie bekeek de kerngroep een aantal voorbeelden, waarbij het kwaliteitsmodel van HBO Verpleegkunde als het meest toepasbaar werd ervaren. Ook het template van Saxion gold als een uitgangspunt. Dit leidde tot een eerste concept, dat de leden van de kerngroep deelden met hun achterban. Plass: "Alle docenten moeten hun studenten onderzoeksvaardigheden aanleren volgens de visie van geïntegreerd onderwijs, ook degenen die wat minder in de onderzoeksleerlijnen zitten dan wij. Het kwaliteitsmodel moet dus heel breed worden geaccepteerd."

Behalve aan docenten werd het conceptmodel voorgelegd aan onder andere onderwijskundigen van de vier instellingen. Feedback werd verwerkt door de kerngroep.

Balans vinden tussen meer kwaliteit en meer werk

"Het meest lastige is het vinden van een balans," zegt Plass. "Hoe meer eisen we stellen aan het materiaal, hoe beter het wordt. Maar je wil ook voorkomen dat docenten afhaken omdat ze geen zin hebben om al die tweaks aan hun onderwijsmateriaal aan te brengen."

Dit dilemma leidde tot een onderscheid tussen 'wat willen we echt?' (must have) en 'wat zou leuk zijn?' (nice to have). Vaak zijn de wensen uitbreidingen van de eisen. Het is bijvoorbeeld een eis dat het leermateriaal informatie voor de docent bevat ter ondersteuning. De lijst met nice to have bevat meer specifieke punten waaraan deze informatie idealiter zou kunnen voldoen. Eisen en wensen kun je concreet maken door voorbeelden te geven van goed lesmateriaal, adviseert Plass. Dit biedt handvatten om het gesprek aan te gaan.

De standaardonderdelen van het template komen grotendeels overeen met de nice to haves, zegt Plass. "Maar de huidige versie van ons template is nog erg geënt op Saxion. Dat de andere drie hogescholen het model beginnen te gebruiken, zal leiden tot nieuwe aanpassingen. Het model zelf is tamelijk stabiel, maar aan het template ter ondersteuning zullen nog wat iteraties plaatsvinden." Taalgebruik is daarbij essentieel. "We proberen het zo te verwoorden dat docenten het template als handig ervaren en niet als betweterig."

Keurmerk en andere vormen van erkenning

HBO-i kent een keurmerk toe aan leermateriaal op Wikiwijs dat aan het kwaliteitsmodel voldoet. Wie op het keurmerk klikt, komt terecht op een webpagina met het model. Het toekennen van het keurmerk wordt waarschijnlijk het werk van keurmeesters, maar Plass voorziet ook een grote rol voor de gebruikers van de leermaterialen. "Na het maken van een paar bouwstenen heb je het in de vingers. Dan kun je andere bouwstenen makkelijk in Wikiwijs van feedback voorzien. Het echte testen van het model moet nodig beginnen. In een ideale situatie bepalen docenten welk materiaal van collega's een keurmerk verdient. Hergebruik door een andere instelling is natuurlijk ook een vorm van high praise."

"Stel dat de discussie over het kwaliteitsmodel doodbloedt, dan komt het omdat het model is uitgekristalliseerd. Docenten hebben het model dan niet meer nodig om goed leermateriaal voor onderzoeksonderwijs te ontwikkelen."

Uitbreiden en meer feedback verwerken

In 2019 wil de kerngroep vier nieuwe hogescholen bij de kerngroep betrekken. In totaal zijn er zestien Nederlandse hogescholen die ict-onderwijs geven en aan het leermateriaal kunnen bijdragen. Momenteel wordt hard nagedacht over de beste manier om het draagvlak te verbreden van vier naar acht naar zestien instellingen. Iedere uitbreidingsslag zal leiden tot nieuwe feedback op het model en het template. Met behulp van workshops kunnen docenten in de toekomst ervaren dat het kwaliteitsmodel ondersteuning biedt bij het maken van nieuw onderzoeksonderwijs. Ook wil Plass zorgen voor een hechtere community: docenten moeten elkaar kunnen vinden op een forum. Een communitymanager zal discussies en vragen stimuleren en in goede banen leiden.

Over het verduurzamen van het kwaliteitsmodel maakt ze zich niet al te veel zorgen. "Er zijn genoeg mensen die er belang bij hebben dat het blijft draaien. Het materiaal blijft open beschikbaar. Stel dat de discussie over het kwaliteitsmodel doodbloedt, dan komt het omdat het model is uitgekristalliseerd. Docenten hebben het model dan niet meer nodig om goed leermateriaal voor onderzoeksonderwijs te ontwikkelen. Het klinkt misschien gek, maar dan ben ik super blij."

Terug

Over Danny Plass

Danny Plass is docent en onderzoeker HBO-ICT bij Saxion en projectleider landelijke samenwerking voor de ontwikkeling van onderzoeksonderwijs.

Open leermaterialen in de praktijk

[Meer over dit stappenplan](#)

[Experts aan het woord](#)

[Colofon](#)

[Copyright](#)

SURF Open Leermaterialen

[Alle stappenplannen](#)

[Stappenplan Beleid](#)

[Open leermaterialen in de praktijk](#)

[Meer informatie over open leermaterialen](#)